

PROGRAMSKI STANDARDI
RADIOTELEVIZIJE SLOVENIJA

December 2023

I. UVOD

Radiotelevizija Slovenija (v nadaljevanju: RTV Slovenija) je osrednja medijska in kulturna ustanova v Republiki Sloveniji. Opravlja zakonodajno predpisane medijske naloge in ima posebno kulturno poslanstvo. Spoštuje najvišje standarde mednarodnih medijskih in posameznih stanovskih združenj ter evropsko pravno prakso. Javni interes izpolnjuje tako, da zagotavlja širok razpon kakovostnih programskih vsebin in storitev, ki so univerzalno dostopne preko različnih medijev in kanalov. Pri tem posebej pozorno upošteva različne interese in pričakovanja javnosti ter skrbi za sledenje tehnološkemu razvoju in napredku.

Da bi opravljala to odgovorno nalogo v najširšem javnem interesu, se RTV Slovenija zavezuje, da bo delovala kot gradnik informirane javnosti, prostor strpnega dialoga ter glasnik raznolike, vključujoče in demokratične družbe.

Programski standardi, katerim mora slediti RTV Slovenija, so sestavljeni iz treh delov: vrednot javnega medija, upravičenih pričakovanj raznolikega občinstva ter zavez programskih ustvarjalcev in ustvarjalcev h kakovostni medijski produkciji v skladu s profesionalnimi in etičnimi standardi.

Programski standardi se nanašajo na vse vsebine in storitve, ki jih ustvarja, predvaja in zagotavlja RTV Slovenija, ne glede na to, ali gre za lastno ali zunanjo produkcijo. Zavezujoči so za vse sodelujoče v pripravi in posredovanju vsebin in storitev, ne glede na posebnosti poklica, ki ga opravljajo, in delovnopravnega oz. formalnopravnega odnosa, ki ga imajo z RTV Slovenija.

II. VREDNOTE JAVNEGA MEDIJA

Temeljne vrednote, na katerih RTV Slovenija gradi zavezanost javnosti in delovanje v dobro družbe, so vrednote javnih medijev, združenih v Evropsko radiotelevizijsko mrežo (European Broadcasting Union - EBU).

1. Univerzalnost

Programske vsebine in storitve so namenjene in dostopne vsem družbenim skupinam pod enakimi pogoji in nikogar ne izključujejo. RTV Slovenija tako sooblikuje skupni prostor izražanja in razširjanja raznovrstnih stališč, ki prispevajo k demokraciji, družbeni povezanosti, vključenosti, pripadnosti ter s tem k razvoju posameznika in družbe.

2. Neodvisnost in avtonomnost

RTV Slovenija je neodvisna in avtonomna ustanova. Vodstvo ter programske ustvarjalke in programski ustvarjalci so pri ustvarjanju vsebin in sprejemanju odločitev na vseh področjih poklicnega in strokovnega delovanja neodvisni od političnega, kapitalskega ali interesnega vplivanja. Eden od ključnih pogojev neodvisnosti je zadostno in stabilno financiranje, ki ga zakonsko zagotavlja ustanovitelj.

Programske ustvarjalke in programski ustvarjalci so pri svojem delu avtonomni in v interesu javnosti branijo poklicno avtonomijo pred pritiski političnih in kapitalskih centrov moči ter drugimi interesnimi pritiski. V skladu s tem zavračajo dejanja, ki niso v skladu s programskimi, poklicnimi in etičnimi standardi.

3. Odličnost in inovativnost

Programske vsebine in storitve dosegajo in postavljajo najvišje tehnične, tehnološke, vsebinske in estetske standarde. RTV Slovenija zagotavlja kakovostno in raznoliko medijsko ponudbo, s čimer prispeva k celoviti obveščenosti. Programske ustvarjalke in programski ustvarjalci se v ta namen redno izobražujejo in usposablajo.

Kot javni medij stopa v korak s časom, je odprt za nove zamisli in nove talente ter deluje kot vodilna, inovativna in kreativna medijska sila. Spodbuja javnost k sodelovanju pri soustvarjanju vsebin in s svojim delovanjem pomembno prispeva k izgradnji družbe, temelječe na znanosti.

4. Raznolikost in povezovalnost

Vsebine in storitve, ki so namenjene socialno, generacijsko, interesno, vrednostno in nazorsko raznoliki družbi, so ustvarjene v različnih žanrih in posredovane preko različnih medijev in kanalov. Namenjene so vsem prebivalkam in prebivalcem v Republiki Sloveniji, Slovenkam in Slovencem v sosednjih državah in po svetu, avtohtoni italijanski in madžarski narodni skupnosti, pripadnicam in pripadnikom romske in drugih narodnih skupnosti, ki živijo v Republiki Sloveniji. Posebno pozornost namenja registriranim verskim skupnostim, ljudem z invalidnostmi in drugim ranljivim družbenim skupinam.

RTV Slovenija si prizadeva za celovito ponudbo informacij, usmerjeno v raznolikost interesov najširše javnosti. Pri vsebinah in storitvah si prizadeva za enakopravno zastopanost spolov. Med ljudmi z različnimi življenjskimi zgodbami in pogledi na

prihodnost opravlja povezovalno vlogo ter deluje kot gradnik sodelujoče in vključujoče družbe.

5. Odgovornost

Odgovornost javnega medija do javnosti je temelj medsebojnega zaupanja. Odgovornost v tem primeru pomeni, da RTV Slovenija jamči za kakovost predvajanih vsebin, skrbi za nenehno strokovno izpopolnjevanje ustvarjalcev in odgovornih za delovanje javnega medija in njihove stabilne delovne pogoje ter transparentnost tako v upravljanju in porabi javnih sredstev kot v pripravljanju programskih vsebin. Bistvene sestavine odgovornosti so popraviljanje lastnih napak, pojasnjevanje uredniških dilem in odločitev ter dialog z občinstvom.

RTV Slovenija izvaja poslanstvo družbeno odgovorne institucije, ki je vključujoča (navznoter in navzven), temelji na visoki kulturi dialoga in ustvarjalnem delovnem okolju, spoštljivem in dostojnem odnosu do programskih ustvarjalcev in ustvarjalcev ter vseh ostalih delavk in delavcev kot tudi spoštovanju temeljnih človekovih pravic v notranjem in zunanjem komuniciranju.

Je zgled okoljsko odgovorne institucije, ki se zaveda izjemnega pomena in urgentnosti ustreznega naslavljanja podnebne in ekosistemske krize. V tem smislu ima dvojno vlogo: 1) zniževanje lastnega okoljskega odtisa; 2) udeleževanje odgovornosti v smislu svojega izobraževalnega, ozaveščevalnega in mobilizacijskega potenciala za prehod v trajnostno družbo.

Javni medij opravlja odgovorno nalogo v obrambi svobode javne besede in preprečevanju zlorabe pravice do svobode izražanja za sovražni govor, dezinformacije, propagando in manipulacije. Zavezan je izobraževanju javnosti na področju medijske vzgoje in pismenosti.

III. DELOVANJE V INTERESU JAVNOSTI

Da bi RTV Slovenija delovala v interesu javnosti in izpolnjevala upravičena pričakovanja javnosti, mora upoštevati naslednja načela in naloge:

- spoštovanje Ustave in temeljnih načel demokracije;

- negovanje novinarske verodostojnosti in odgovornosti z doslednim upoštevanjem poklicnih in etičnih standardov, predvsem načel resnicoljubnosti, neodvisnosti, nepristranskosti, spoštovanja človekovega dostojanstva in transparentnosti;
- odzivnost in posebna skrb za aktualno obravnavo družbeno relevantnih tem;
- upoštevanje pluralnega in večkulturnega značaja slovenske družbe ter zagotavljanje takšnega programa, ki vključuje raznolikost mnenj in stališč, sprejema različnost, politična in verska prepričanja ljudi in prispeva k strpnosti ter posreduje vrednote, ki pomagajo – ob spoštovanju razlik – ustvarjati soglasje o temeljnih vprašanih slovenske družbe s poudarjanjem solidarnosti med ljudmi;
- posvečanje posebne pozornosti položaju in delovanju registriranih verskih skupnosti;
- posredovanje vseh družbeno pomembnih vsebin in znanj za vključevanje prebivalcev in prebivalcev v odgovorno aktivno državljansko življenje, da se bodo ob odločanju o skupnih zadevah zavedali pomena, dosega in posledic svoje odločitve;
- skrb za slovenski knjižni zborni jezik kot temelj identitete Slovencev doma, v sosednjih državah in po svetu, ob negovanju vseh ostalih zvrsti slovenskega jezika, kot tudi jezikov avtohtonih in drugih narodnosti v Republiki Sloveniji;
- preprečevanje sovražnega govora in spodbujanje izražanja v okviru družbenih norm in omikanosti, razen v nujnih primerih stilne zaznamovanosti govora v umetniških zvrsteh;
- uveljavljanje ločnice med duhovitostjo in vulgarnostjo, preprečevanje žalitev, smešenja in vseh drugih oblik poseganja v integriteto ljudi;
- predvajanje programov v ustreznem ravnotežju informativnih, kulturnih, umetniških, glasbenih, otroških in mladinskih, izobraževalnih, znanstvenih, verskih, razvedrilnih, športnih vsebin ter oddaj za narodne skupnosti;
- spodbujanje vsestranske kulturne in umetniške ustvarjalnosti ter mednarodnih kulturnih izmenjav;
- širjenje poznavanja in spoštovanja nacionalne zgodovine, krepitev državljanske zavesti in dvig državljanske kulture;
- zavzemanje za skladen razvoj Republike Slovenije kot enega bistvenih ciljev splošnega napredka države, spremljanje in spodbujanje kulture in vrednot lokalnih skupnosti;

- spodbujanje skrbi za zdravo življenje;
- zavzemanje za reševanje podnebne in biodiverzitetne krize ter spodbujanje skrbi za okolje, naravo in stabilno podnebje;
- vključevanje vsebin s področja pravic in življenja ljudi z invalidnostmi v vse vrste medijske produkcije, zagotavljanje dostopnosti vsebin in spodbujanje ustvarjalnega življenja;
- širjenje prostora za družbeni dialog tudi z vključevanjem civilne družbe;
- podpiranje ukrepov za zaščito prebivalk in prebivalcev ter potrošnikov pred vsako obliko izkoriščanja neobveščenih in neozaveščenih;
- zagotavljanje vrhunske podobe svojih programov v skladu z estetskimi vrednotami v vsebinskem, slikovnem, jezikovno-govornem in glasbenem pogledu;
- skrb za vključevanje mladih generacij;
- upoštevanje pravic intelektualne lastnine in avtorskih pravic;
- sledenje medijskemu razvoju in tehnološkim novostim, razvijanje novih pristopov in preiščeno vključevanje novih možnosti, ki jih prinašajo digitalizacija in umetna inteligenca;
- pri umeščanju plačanih oglasov in izdelkov televizijske prodaje v programe strogo upoštevanje zakonskih in etičnih meril, lastne družbene in okoljske odgovornosti, jezikovne kultiviranosti in programskega konteksta.

IV. ZAVEZE PROGRAMSKIH USTVARJALK IN PROGRAMSKIH USTVARJALCEV

Programske ustvarjalke in programski ustvarjalci RTV Slovenija so pri strokovnem delu, ki sloni na poklicnih in etičnih načelih, neodvisni in avtonomni. Bistvene zaveze programskih ustvarjalcev, ki so podrobno opredeljene in opisane v pravilniku o poklicnih in etičnih standardih RTV Slovenija, so:

- natančnost, nepristranskost, celovitost, poštenost in jezikovna dovršenost v sporočanju dejstev, spoštovanje žanrov ter izogibanje senzacionalizmu;
- spoštovanje človekovega dostojanstva ter osebne integritete posameznika in njegove pravice do zasebnosti;
- spoštovanje intelektualne lastnine ne glede na imetnika pravic, posebej avtorskih pravic na delih, uporabljenih v programskih vsebinah RTV Slovenija;

- zadovoljevanje splošnih interesov vseh družbenih slojev in skupin ter izogibanje javnemu solidariziranju z akcijami političnih strank, gospodarskih, finančnih, in drugih interesnih združenj v primeru zasledovanja parcialnih interesov kot podporo javnega medija;
- izogibanje vsem oblikam nasprotja interesov, prepoved sodelovanja v plačani promociji in oglaševanju ter vsebinskega ali poslovnega sodelovanja z organizacijami, ki so predmet njihovega poročanja;
- javno delovanje, ravnanje in nastopanje, ki ne škoduje ugledu javnega medija, sodelavcev, programov in lastni verodostojnosti.

V. KONČNE IN PREHODNE DOLOČBE

Programski standardi začnejo veljati z dnem sprejetja na Svetu RTV. S tem dnem prenehajo veljati Programski standardi, ki jih je sprejel Programski svet RTV Slovenija 28. 11. 2006.

Neupoštevanje programskih standardov predstavlja kršitev delovnih obveznosti. Spoštovanje teh standardov, ki zagotavlja verodostojnost programov in storitev, je obvezno določilo vsake pogodbe o delu, ki jo sklene RTV Slovenija.

Nad uresničevanjem standardov so dolžni bdeti vsi sodelujoči v produkcijski verigi, vodilni in vodstveni posamezniki v enotah in uredništvih, Uprava RTV Slovenija in Svet RTV Slovenija.